

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Медичний факультет

Кафедра фармації та фармакології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

УПРАВЛІННЯ МЕДИЧНИМИ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИМИ ВІДХОДАМИ

підготовки Магістра

Луцьк – 2026

Силабус вибіркового освітнього компонента «Управління медичними та фармацевтичними відходами» підготовки *магістра*, галузі знань 22 – Охорона здоров'я, спеціальності 226 – Фармація, промислова фармація, форма навчання – денна, за навчальним планом, затвердженим 2024 зі змінами 2025 р.

Розробник: Федоровська М.І., доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри фармації та фармакології

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми: д.фарм.н., проф.

Федоровська М.І.

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фармації та фармакології

Протокол № 6 від 2 лютого 2026 р.

Завідувач кафедри: д.фарм.н., проф.

Федоровська М.І.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань: 22 - Охорона здоров'я Спеціальність: 226 - Фармація, промислова фармація Освітньо-професійна програма: Фармація освітній рівень: другий (магістерський)	Вибірковий
Кількість годин / кредитів: <i>150 / 5</i>		Рік навчання: <i>3-ий</i>
ІНДЗ: <i>є</i>		Семестр: <i>6-ий</i>
		Лекції: <i>16 год.</i>
		Лабораторні: <i>36 год.</i>
		Самостійна робота: <i>88 год.</i>
		Консультації: <i>10 год.</i>
Мова навчання	Форма контролю: залік	
		<i>українська</i>

II. Інформація про викладачів

Прізвище, ім'я та по батькові: Федоровська Мар'яна Іванівна

Науковий ступінь: доктор фармацевтичних наук

Вчене звання: професор кафедри органічної хімії та фармації

Посада: завідувач кафедри-професор кафедри фармації та фармакології

Контактна інформація: +38 098 057 9784, e-mail: Fedorovska.Mariana@vnu.edu.ua

Дні занять: згідно розкладу

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Управління медичними та фармацевтичними відходами» належить до вибіркового ОК професійної підготовки фахівців спеціальності 226 Фармація, промислова фармація, ОПП Фармація, який передбачений формувати у здобувачів освіти цілісної системи знань і практичних навичок щодо безпечного управління відходами, що утворюються в закладах охорони здоров'я і на фармацевтичних підприємствах. Курс спрямований на підготовку фахівців, здатних мінімізувати біологічні, хімічні та екологічні ризики, забезпечуючи дотримання стандартів інфекційного контролю та принципів сталого розвитку.

Предметом вивчення освітнього компоненту «Управління медичними та фармацевтичними відходами» є комплексна система організаційних, технічних, епідеміологічних та екологічних заходів, спрямованих на запобігання утворенню відходів, їх збирання, сортування, маркування, перевезення, зберігання, оброблення (знешкодження) та видалення.

ВОК «Управління медичними та фармацевтичними відходами» базується на вивченні таких ОК як «Вступ у фармацію», «Безпека життєдіяльності, охорона праці в галузі», «Мікробіологія з основами імунології», «Гігієна у фармації та екологія» та інтегрується з таким ОК як «Фармацевтичне право та законодавство».

1. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою вивчення ВОК «Управління медичними та фармацевтичними відходами» є формування у майбутніх фахівців теоретичних і практичних знань щодо управління та поведінки з медичними та фармацевтичними відходами.

Основні завдання ВОК «Управління медичними та фармацевтичними відходами»

1. Вивчення нормативно-правової бази: опанування чинних Законів України, постанов КМ, наказів МОЗ та стандартів ЄС щодо управління медичними і фармацевтичними відходами.
2. Освоєння класифікації відходів: чітке розмежування відходів за ступенем небезпеки (інфекційні, токсичні, радіоактивні, побутові та ін.) та кодами Національного переліку відходів.
3. Розуміння екологічних наслідків забруднення: вивчення впливу фармацевтичних забруднювачів на ґрунти, підземні води та формування антибіотикорезистентності в екосистемах.
4. Організація циклу управління: навчити алгоритмам збирання, сортування, пакування та маркування медичних і фармацевтичних відходів безпосередньо у місцях їх утворення.
5. Ліцензійний контроль: організація передачі відходів лише тим суб'єктам господарювання, що мають відповідну ліцензію на управління небезпечними відходами.
6. Вибір методів дезінфекції: формування навичок порівняльного аналізу технологій (автоклавування, хімічна дезінфекція, інсинерація) для вибору оптимального методу у відповідному відділі ЗОЗ.
7. Розробка документації: уміння складати плани управління відходами і розробляти Стандарти операційні процедури (СОП) для персоналу.
8. Мінімізація ризиків травмування, інтоксикації, інфекційного зараження: вивчення правил роботи з гострими предметами, агресивними хімічними речовинами, відходами інфекційних, онкологічних відділень тощо.
9. Алгоритми дій в аварійних ситуаціях: опрацювання кроків при розливі біологічних рідин, цитостатиків або пошкодженні захисного пакування.
10. Вибір засобів захисту: правильний підбір ЗІЗ залежно від категорії відходів, з якими контактує працівник.
11. Вивчення процедури вилучення з обігу неякісних, фальсифікованих або протермінованих лікарських засобів.
12. Екологічна відповідальність: формування професійної етики щодо недопущення потрапляння ліків у загальну систему каналізації чи сміттєзвалища.
13. Управління вторинною сировиною: організація збору чистого пакування (картон, скло, папір), що не контактувало безпосередньо з лікарським засобом, для подальшої переробки.
14. Впровадження концепції «Зелена аптека»: створення в аптечних закладах пунктів збору протермінованих лікарських засобів від населення (популяризація еко-свідомості споживачів).

3. Soft skills.

Особисті якості: уважність, сумлінність, відповідальність, самодисципліна, здатність приймати зауваження та постійно вдосконалюватися.

Інтелектуальні здібності: критичне мислення, креативність у вирішенні складних наукових завдань, системний підхід.

Соціальні навички: вміння ефективно працювати в команді, комунікабельність, навички презентації результатів.

Організаційні навички: дотримання дедлайнів, управління стресом.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю/ Бали
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Лаб. р.	Конс.	СР	
Тема 1. Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами. Категорії медичних відходів.	8	1	2		5	Т(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5
Тема 2. Організація системи поводження з медичними відходами. Вимоги до приміщень для зберігання медичних відходів.	9	1	2	1	5	
Тема 3. Класифікація медичних відходів з урахуванням факторів небезпеки. Сортування, збирання і тимчасове зберігання медичних відходів.	9	1	2		6	Т(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5
Тема 4. Система маркування і пакування медичних відходів.	9	1	2	1	5	
Тема 5. Засоби індивідуального захисту. Види обробки рук.	9	1	2	1	5	Т(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5
Тема 6. Протиепідемічний режим. Дезінфекція в закладах охорони здоров'я.	9	1	2		6	
Тема 7. Інфекційно небезпечні відходи. Біологічні ризики при роботі з медичними відходами.	9	1	2	1	5	Т(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5
Тема 8. Токсичні відходи і відходи стоматологічних амальгам.	8	1	2		5	
Тема 9. Утилізація медичних відходів.	9	1	2	1	5	Т(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5
Тема 10. Ліцензування на оброблення або знешкодження медичних відходів.	8	1	2		5	
Тема 11. Екологічні виклики фармацевтичної галузі.	10	1	2	1	6	Т(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5
Тема 12. Особливості здійснення екологічної політики фармацевтичними заводами в Україні і Європі.	10	1	2	1	6	
Тема 13. Фармацевтичні відходи зі скла та їх ресурсна база в Україні.	12	1	2	1	8	Т(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5
Тема 14. Досвід країн Європейського Союзу з питань утилізації лікарських засобів, що не підлягають подальшому використанню.	11	1	2		8	

Тема 15. Сучасна роль аптек у системі централізованого збору, зберігання і утилізації фармацевтичних відходів за умов реалізації Належної аптечної практики.	15	2	4	1	8	$T(5)+УО(5) +ВЛР (5) / 3 = 5$
ІНДЗ	5	-	4	1		ІРС (5) + УО (5) / 2 = 5
Всього годин / Балів	150	16	36	10	88	5 балів/ 200 балів

*Форма контролю: Т – тести, ВЛР – виконання лабораторної роботи, УО – усне опитування, ІРС/ ІНДЗ-індивідуальна робота здобувача.

Завдання для самостійної роботи

1. Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами. Категорії медичних відходів.
2. Написання стандартних операційних процедур (СОП). Примірна СОП з поводження з медичними відходами категорії А, В, С.
3. Організація системи поводження з медичними відходами. Вимоги до приміщень для зберігання медичних відходів.
4. Схема поводження з медичними відходами в клініко-діагностичній лабораторії, рентгенологічній лабораторії, у терапевтичному відділенні, хірургічному відділенні, пологовому будинку.
5. Класифікація медичних відходів з урахуванням факторів небезпеки. Сортування, збирання і тимчасове зберігання медичних відходів.
6. Система маркування і пакування медичних відходів.
7. Засоби індивідуального захисту. Види обробки рук.
8. Протиепідемічний режим. Дезінфекція в закладах охорони здоров'я. Правила роботи із деззасобами. Мийка і дезінфекція контейнерів для відходів.
9. Інфекційно небезпечні відходи. Біологічні ризики при роботі з медичними відходами.
10. Умови зберігання еталонних культур, розробка процедури по роботі з ними. Утилізація еталонних культур. Методи знешкодження/нейтралізації.
11. Токсичні відходи і відходи стоматологічних амальгам.
12. Ліцензування на оброблення або знешкодження медичних відходів.
13. Утилізація медичних відходів.
14. Коригувальні дії у випадку форсмажорних обставин щодо медичних відходів.
15. Екологічні виклики фармацевтичної галузі.
16. Особливості здійснення екологічної політики фармацевтичними заводами в Україні і Європі (на прикладі конкретного підприємства).
17. Фармацевтичні відходи зі скла та їх ресурсна база в Україні.
18. Досвід країн Європейського Союзу з питань утилізації лікарських засобів, що не підлягають подальшому використанню.
19. Сучасна роль аптек у системі централізованого збору, зберігання і утилізації фармацевтичних відходів за умов реалізації Належної аптечної практики.
20. Сучасні підходи до формування екологічної відповідальності аптечних працівників за належне знищення лікарських засобів.

ІV. Політика оцінювання

Політика науково-педагогічного працівника щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати

атмосферу доброзичливості, порядності та толерантності.

Вивчення освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті. Середовище під час проведення занять є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі освіти не повинні спізнюватися на заняття, дотримуватися правил техніки безпеки, мати засоби індивідуального захисту та спецодяг.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки.

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4- бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному занятті за 4-бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

– 5 («відмінно») – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– 4 («добре») – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 («задовільно») – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 («незадовільно») – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Критерії оцінювання ІРС/ ІНДЗ

Бали	Критерії
5	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Викладено факти, ідеї, результати дослідження в логічній послідовності. Дотримані правила реферування наукових публікацій Прослідковуються доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.
4	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено поверхневий аналіз суті та змісту першоджерел. Викладено факти, ідеї, результати дослідження в логічній послідовності. Не дотримані правила реферування наукових публікацій Прослідковуються доказовість висновків.
3	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено поверхневий аналіз суті та змісту першоджерел. Викладено факти, ідеї, результати дослідження в логічній послідовності. Не дотримані правила реферування наукових публікацій Не прослідковуються доказовість висновків, та обґрунтованість власної позиції.
2	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено поверхневий аналіз суті та змісту першоджерел.

Також здобувачі вищої освіти мають право на зарахування певної кількості балів, відповідно до [Положення](#) про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання освітнього компоненту відбувається відповідно до [Положення](#) про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика академічної доброчесності регламентується чинними законодавчими актами України та внутрішніми документами університету: [Кодексом](#) академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки та [Положенням](#) про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників ВНУ імені Лесі Українки які встановлюють загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в Університеті, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечують дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: відвідування занять є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. У разі пропуску заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі за графіком відпрацювання згідно з Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

У разі порушення дедлайнів виконання завдань, без поважних причин, робота може оцінюватися на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Організація та порядок проведення підсумкового контролю відбувається у відповідності до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки. Терміни проведення підсумкового контролю, а також терміни ліквідації академічної заборгованості визначаються розкладом екзаменаційної сесії.

У відомості, індивідуальному навчальному плані (заликовій книжці) здобувача освіти записується підсумкова кількість балів підсумкового контролю.

Повторне складання підсумкового контролю допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Перелік питань до заліку

1. Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами.
2. Категорії медичних відходів.
3. Стандартні операційні процедур (СОП). Примірні СОП з поводження з медичними відходами категорії А, В, С.
4. Організація системи поводження з медичними відходами.
5. Вимоги до приміщень для зберігання медичних відходів.
6. Схема поводження з медичними відходами в клініко-діагностичній лабораторії, рентгенологічній лабораторії, у терапевтичному відділенні, хірургічному відділенні, пологовому будинку.
7. Класифікація медичних відходів з урахуванням факторів небезпеки.
8. Сортування, збирання і тимчасове зберігання медичних відходів.
9. Система маркування і пакування медичних відходів.
10. Засоби індивідуального захисту. Види обробки рук.
11. Протиепідемічний режим.
12. Дезінфекція в закладах охорони здоров'я.
13. Правила роботи із деззасобами. Мийка і дезінфекція контейнерів для відходів.
14. Порівняльна характеристика автоклавування, мікрохвильової дезінфекції та інсинерації.

15. Інфекційно небезпечні відходи.
16. Біологічні ризики при роботі з медичними відходами.
17. Умови зберігання еталонних культур, розробка процедури по роботі з ними. Утилізація еталонних культур. Методи знешкодження/нейтралізації.
18. Токсичні відходи і відходи стоматологічних амальгам.
19. Особливості збору та нейтралізації відходів після хіміотерапії (Категорія С).
20. Порядок списання та утилізації застарілої медичної апаратури, що містить важкі метали.
21. Радіоактивні відходи (Категорія D): особливості тимчасового зберігання та передачі спеціалізованим підприємствам
22. Ліцензування на оброблення або знешкодження медичних відходів.
23. Критерії вибору ліцензованої організації для передачі відходів категорій В, С та D.
24. Утилізація медичних відходів.
25. Вимоги до зміни зовнішнього вигляду відходів (подрібнення, пресування) для запобігання їх повторному використанню.
26. Коригувальні дії у випадку форсмажорних обставин щодо медичних відходів.
27. Екологічні виклики фармацевтичної галузі.
28. Особливості здійснення екологічної політики фармацевтичними заводами в Україні і Європі (на прикладі конкретного підприємства).
29. Фармацевтичні відходи зі скла та їх ресурсна база в Україні.
30. Тренди використання біорозкладних матеріалів у фармацевтичному виробництві.
31. Досвід країн Європейського Союзу з питань утилізації лікарських засобів, що не підлягають подальшому використанню.
32. Сучасна роль аптек у системі централізованого збору, зберігання і утилізації фармацевтичних відходів за умов реалізації Належної аптечної практики.
33. Вплив відходів медичного пластику (шприци, системи та ін.) на екосистеми.
34. Сучасні підходи до формування екологічної відповідальності аптечних працівників за належне знищення лікарських засобів.
35. Концепція розширеної відповідальності виробника за утилізацію протермінованих ліків.

Перелік тем рефератів для підготовки до ІНДЗ:

1. Реформа сфери управління медичними відходами в Україні: гармонізація українського законодавства з Директивами ЄС.
2. Розробка плану управління відходами в закладі охорони здоров'я: від теорії до практичного впровадження.
3. Порівняльний аналіз методів дезінфекції і закладах охорони здоров'я.
4. Шляхи утилізації і переробка медичного пластику.
5. Шляхи утилізації і переробка фармацевтичних відходів зі скла.
6. Проблема «розумних» медичних відходів: електронних компонентів, датчиків та діагностичного обладнання.
7. Безпека персоналу та довкілля при роботі з відходами онкологічних відділень.
8. Безпека персоналу та довкілля при роботі з відходами інфекційних відділень.
9. «Зелена аптека»: концепція екологічно відповідальної реалізації та утилізації ліків у межах GPP.
10. Проблема стійкості до антибіотиків: роль неправильної утилізації антибактеріальних препаратів у формуванні резистентних бактерій.
11. Впровадження концепції EPR (Розширеної відповідальності виробника) у фармацевтичному секторі України.
12. Логістика збору протермінованих ліків від населення: досвід Європейських країн та уроки для України.
13. Управління відходами під час пандемій: уроки COVID-19 для систем управління відходами категорій В та С.
14. Ризики пріонних інфекцій: особливості обробки інструментарію та відходів у нейрохірургії та стоматології.

15. Поводження з відходами в польових умовах та при надзвичайних ситуаціях: організація процесу в умовах воєнного стану.

16. Формування еко-мислення медичного / фармацевтичного персоналу: психологічні бар'єри при сортуванні відходів і методи їх подолання.

17. Етичні аспекти поведінки з анатомічними відходами: релігійні, культурні та законодавчі норми.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
120–129	
0–119	Незараховано (необхідне перекладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Охорона праці в медичній галузі : підручник / О. П. Яворовський, І. В. Сергета, Ю. О. Паустовський, В. І. Зенкіна [та ін.] ; ред. О. П. Яворовський ; Національний медичний університет імені О. О. Богомольця. Київ : Медицина, 2021. 488 с.

2. Гала Л.О. Розробка сучасних підходів до організації діяльності аптек зі збору та зберігання фармацевтичних відходів за умов упровадження Належної аптечної практики (методичні рекомендації). Київ, 2029. 26 с.

3. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням від 22.03.1989 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_022/page.

4. Мороз С., Лебедин А. Екологічні виклики фармацевтичної галузі. Journal of Innovations and Sustainability. 2024, 8(1). <https://doi.org/10.51599/is.2024.08.01.0>

5. Самойленко Н., Баранова А. Фармацевтичні відходи зі скла та їх ресурсна база в Україні. Вісник НТУ «ХП». Серія «Нові рішення в сучасних технологіях». 2017. № 23 (1245). С. 170–175.

Законодавство України з питань менеджменту медичними і фармацевтичними відходами

I. Закони України

1. Закон України «Про управління відходами» № 2320-IX (основний закон, що запровадив ієрархію управління та нову термінологію).

2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

3. Закон України «Про систему громадського здоров'я».

4. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

5. Закон України «Про лікарські засоби» (регулює обіг та списання фармацевтичної продукції).

II. Постанови Кабінету Міністрів України

1. Постанова КМУ від 20 жовтня 2023 р. № 1102 «Про затвердження Порядку класифікації відходів та Національного переліку відходів» (встановлює код 18 01 для медичних відходів).

2. Постанова КМУ від 5 грудня 2023 р. № 1278 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з управління небезпечними відходами».

3. Постанова КМУ від 13 липня 2023 р. № 728 «Про затвердження Порядку надання дозволу на здійснення операцій з оброблення відходів».

4. Постанова КМУ від 31 березня 2004 р. № 411 «Про затвердження Положення про порядок вилучення з обігу, переробки, утилізації, знищення або подальшого використання неякісної та небезпечної продукції» (стосується фармацевтичних відходів).

III. Накази Міністерства охорони здоров'я (МОЗ)

1. Наказ МОЗ України від 31.10.2024 № 1827 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів»». **(Чинний з 01.04.2025) – головний документ.** Саме він прийшов на заміну Наказу МОЗ України від 08.06.2015 № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами».

Важливо: Новий порядок змінив класифікацію на групи (А, В, С, D, E) та посилив вимоги до пакування (стандарт DSTU EN 840-1:2018).

2. Наказ МОЗ України від 24.04.2015 № 242 «Про затвердження Правил утилізації та знищення лікарських засобів» (чинний, регулює поводження з фармацевтичними відходами в аптеках та на складах).

3. Наказ МОЗ України від 03.08.2021 № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/ закладах надання соціальних послуг/ соціального захисту населення».

4. Наказ МОЗ України від 11.08.2014 № 552 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я»».

Додаткова

1. Дослідження рівня обізнаності фахівців галузі охорони здоров'я щодо проблем утилізації непридатних лікарських засобів / Я. О. Проскурова, І. В. Кубарева, Л. В. Євсєєва [та ін.] / Соціальна фармація в охороні здоров'я. 2018. Т. 4, № 3. С. 3–11.

2. Сагайдак-Нікітюк Р. В. Логістика управління відходами фармацевтичної галузі : монографія / Р. В. Сагайдак-Нікітюк. Х. : ППВ «Нове слово», 2010. 290 с.

3. Бойко Т. Поводження з медичними відходами категорії В: СОП / Довідник головної мед. сестри : Щомісячний журнал з медсестринства. 2021. N 3. С. 31-35.

4. Брезицька Д. Безпечне поводження з відходами категорії С / Довідник головної мед. сестри : Щомісячний журнал з медсестринства. 2023. N 8. С. 38-42.

5. Брезицька Д. Безпечне поводження з відходами категорії D / Довідник головної мед. сестри : Щомісячний журнал з медсестринства. 2023. N 8. С. 43-46.

6. Біла В., Сазоненко Л., Черняк І. Алгоритм поводження з медичними відходами / Довідник головної мед. сестри : Щомісячний журнал з медсестринства. 2022. N 3/4. С. 40-44.

7. Green pharmacy practice : Taking responsibility for the environmental impact of medicines. The Hague : International Pharmaceutical Federation, 2015 [Electronic resource]. – Available at : <https://fip.org/files/fip/publications/2015-12-Green-Pharmacy-Practice.pdf>.